

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра сільськогосподарського машинобудування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

_____ А.М. Кириченко

«_____» _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи охорони праці»

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 133 – «Галузеве машинобудування»

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма – «Галузеве машинобудування»

(назва освітньої програми)

Факультет агротехнічний

(назва факультету)

2023 – 2024 навчальний рік

Розробник: Лузан Петро Григорович, доцент, канд. техн. наук, доцент

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри сільськогосподарського машинобудування
Протокол від 28 серпня 2023 року № 1.

Завідувач кафедри

сільськогосподарське машинобудування _____

(підпис)

Леценко С.М.

(прізвище та ініціали)

Декан агротехнічного факультету _____

(підпис)

Сало В.М.

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань <u>13 Механічна інженерія</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Загальна кількість годин - 90	Спеціальність: <u>133 Галузеве машинобудування</u>	Рік підготовки:	
		4-й	4-й
		Семестр	
		7-й	7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача вищої освіти – 2,3	Освітній рівень: <u>перший (бакалавр)</u>	Лекції	
		28 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		-	-
		Лабораторні	
		-	4 год.
		Самостійна робота	
		62 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання: год.	
		Вид контролю:	
		екзамен	екзамен

Мова навчання: українська

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – надати майбутнім фахівцям знання основ охорони праці, реалізація яких на практиці сприятиме покращенню умов праці, підвищенню її продуктивності, запобіганню професійних захворювань, виробничого травматизму та аварій.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- формування у майбутніх фахівців з вищою освітою необхідного рівня знань та умінь, визначених відповідними державними стандартами освіти з правових і організаційних питань охорони праці, з питань гігієни праці та виробничої санітарії;
- формування активної позиції щодо практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників по відношенню до результатів виробничої діяльності;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти з законодавчою та нормативною базою з охорони праці в Україні та її використання у виробничій діяльності;
- ознайомлення з системою державного управління охороною праці та організацією охорони праці на виробництві;
- вивчення і аналіз шкідливих та небезпечних факторів на виробництві, пропаганда безпечних засобів праці, та захисту працівників від небезпечних та шкідливих факторів, а також від наслідків їх дії;
- сприяти підвищенню продуктивності праці, збереженню здоров'я, зменшенню впливу несприятливих факторів на працюючих.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен набути наступні компетентності:

загальні:

- 1 – опанування принципами державної політики у галузі охорони праці;
- 2 – вивчити основний зміст законодавчих та нормативних актів з охорони праці;
- 3 – вивчити основні положення чинного законодавства щодо охорони праці різних категорій працівників;
- 4 – вивчити основні положення нормативних документів з питань виробничої санітарії, особистої гігієни, технічної та пожежної безпеки;
- 5 – ознайомитися з видами відповідальності працівників різних категорій за порушення норм і правил з охорони праці.

фахові:

- 1 – здатність застосовувати комп'ютерні програмні засоби для розв'язування інженерних завдань галузевого машинобудування з охорони праці;
- 2 – здатність продемонструвати знання і розуміння фундаментальних наукових фактів, концепцій, теорій, принципів охорони праці;
- 3 – здатність застосовувати відповідні кількісні математичні, наукові та технічні методи для вирішення інженерних завдань галузевого машинобудування;
- 4 – здатність втілювати інженерні розробки для отримання практичних результатів з охорони праці;

5 – здатність використовувати знання, щоб вибирати конструкційні матеріали, устаткування, процеси;

Програмні результати вивчення дисципліни:

1 – здатність застосовувати у практичній діяльності нормативні документи з охорони праці;

2 – здатність збирати, аналізувати, використовувати, упорядковувати, забезпечувати співвідношення та інтерпретувати інформацію стосовно розроблення та реалізації стратегії розвитку нових технологій з точки зору охорони праці;

3 – здатність виявляти джерела, фактори та види виробничих небезпек та запобігати їх наслідкам;

4 – здатність користуватись засобами контролю параметрів безпеки та умов праці, використовувати отримані знання при аналізі інженерних об'єктів, процесів та методів;

5 – здатність здійснювати контроль за станом охорони праці на робочих місцях;

6 – уміння надавати першу допомогу потерпілим на виробництві.

7 – здатність поєднувати теорію і практику для розв'язування інженерного завдання з охорони праці;

8 – здатність проектувати, готувати виробництво та експлуатувати вироби, застосовуючи автоматичні системи підтримування життєвого циклу з охорони праці;

9 – уміння донести до фахівців і не фахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід в галузі професійної діяльності з охорони праці;

10 – здатність розуміти проблеми охорони праці та правові питання і передбачати соціальні й екологічні наслідки реалізації технічних завдань.

Структурно логічна схема підготовки бакалавра.

«Основи охорони праці» – це комплексна дисципліна, яка базується як на загальноосвітніх (фізика, хімія, математика), так і на загальнотехнічних та спеціальних дисциплінах (опір матеріалів, електротехніка, технологія і устаткування виробництва).

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ. Загальні питання охорони праці

1. Історія розвитку та сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном.
2. Основні розділи дисципліни «Основи охорони праці».
3. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці.
4. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.

Тема 2. Правові та організаційні основи охорони праці

1. Законодавство України про охорону праці.
2. Закон України «Про охорону праці». Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці.
3. Охорона праці жінок, неповнолітніх, людей з обмеженими можливостями.
4. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.
5. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП).

Тема 3. Навчання з питань охорони праці

1. Принципи організації та види навчання з питань охорони праці.
2. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи.
3. Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів.
4. Порядок проведення інструктажів для працівників.

Тема 4. Профілактика травматизму та професійних захворювань.

1. Виробничі травми, професійні захворювання.
2. Нещасні випадки виробничого характеру.
3. Профілактика нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві.
4. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань.

Тема 5. Основи фізіології та гігієни праці

1. Основи фізіології праці.
2. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини.
3. Втома. Гігієна праці, її значення.
4. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці.

Тема 6. Мікроклімат виробничих приміщень

1. Робоча зона та мікроклімат.
2. Нормування та контроль параметрів мікроклімату.
3. Організація повітрообміну в приміщеннях.
4. Види систем вентиляції.

Тема 7. Освітлення виробничих приміщень

1. Основні світлотехнічні визначення.
2. Природне, штучне, суміщене освітлення.
3. Класифікація виробничого освітлення.

4. Основні вимоги до виробничого освітлення.
5. Нормування освітлення, розряди зорової роботи.

Тема 8. Вібрація.

1. Джерела, класифікація і характеристики вібрації.
2. Гігієнічне нормування вібрацій.
3. Методи контролю параметрів вібрацій.

Тема 9. Шум, ультразвук та інфразвук

1. Фізичні і гігієнічні характеристики шуму.
2. Вплив шуму на організм людини.
3. Нормування та вимірювання параметрів шуму.
4. Контроль параметрів шуму, вимірювальні прилади.
5. Інфразвук та ультразвук.

Тема 10. Іонізуюче випромінювання

1. Виробничі джерела, іонізуючого випромінювання.
2. Фізика радіоактивності.
3. Біологічна дія іонізуючого випромінювання.
4. Дозиметричні величини та їх одиниці виміру.
5. Джерела забруднення іонізуючими випромінюваними.

Тема 11. Небезпека враження електричним струмом

1. Дія електричного струму на організм людини.
2. Електричні травми.
3. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом.

Тема 12. Умови ураження та захист від дії електричного струму

1. Умови ураження людини електричним струмом в двофазових мережах.
2. Небезпека трифазових електричних мереж.
3. Напруга дотику.
4. Крокова напруга.

Тема 13. Загальні вимоги виробничої безпеки

1. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів.
2. Безпека під час вантажно-розвантажувальних робіт.

Тема 14. Основи пожежної профілактики

1. Показники вибухо-пожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин.
2. Категорії приміщень за вибухо-пожежонебезпечністю.
3. Класифікація вибухо-небезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лек.	лр.	с.р.		лек.	лр.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Вступ. Загальні питання охорони праці	3	2	-	2	4	1	-	3
2. Правові та організаційні основи охорони праці	5	2	-	2	4	-	1	3
3. Навчання з питань охорони праці	5	2	-	3	5	1	-	4
4. Профілактика травматизму та професійних захворювань	4	2	-	2	4	1	1	4
5. Основи фізіології та гігієни праці	3	2	-	2	4	1	-	4
6. Мікроклімат виробничих приміщень	5	2	-	3	5	-	1	4
7. Освітлення виробничих приміщень	5	2	-	2	4	1	-	3
8. Вібрація	5	2	-	2	4	-	-	3
9. Шум, ультразвук та інфразвук	5	2	-	3	5	-	1	3
10. Іонізуюче випромінювання	4	2	-	2	4	1	-	4
11. Небезпека враження електричним струмом	4	2	-	2	4	-	-	4
12. Умови ураження та захист від дії електричного струму	4	2	-	3	5	-	-	4
13. Загальні вимоги виробничої безпеки	4	2	-	2	4	-	-	4
14. Основи пожежної профілактики	4	2	-	2	4	-	-	3
Усього годин	60	28	-	32	60	6	4	50

5. Теми семінарських занять – не передбачено

6. Теми практичних занять – не передбачено

7. Теми лабораторних занять – не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2	3	4
1	Загальні питання охорони праці	2	3
2	Правові та організаційні основи охорони праці	2	3
3	Навчання з питань охорони праці	3	4
4	Профілактика травматизму та професійних захворювань	2	4
5	Основи фізіології та гігієни праці	2	4
6	Мікроклімат виробничих приміщень	3	4
7	Освітлення виробничих приміщень	2	3
8	Вібрація	2	3
9	Шум, ультразвук та інфразвук	3	3

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2	3	4
10	Іонізуюче випромінювання	2	4
11	Небезпека враження електричним струмом	2	4
12	Умови ураження та захист від дії електричного струму	3	4
13	Загальні вимоги виробничої безпеки	2	4
14	Основи пожежної профілактики	2	3
Разом		32	50

Тематика завдань для самостійної роботи

№№ теми	Найменування теми та її зміст
1	2
1	1. Досягнення в галузі охорони праці зарубіжних та вітчизняних провідних підприємств. 2. Охорона праці в країнах світу
2	1. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці. 2. Фінансування охорони праці.
3	1. Спеціальне навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки. 2. Навчання з питань охорони праці посадових осіб.
4	1. Основні заходи запобігання травматизму та професійних захворювань.
5	1. Методи оцінки умов праці. 2. Забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці.
6	1. Заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату. 2. Джерела забруднення повітряного середовища шкідливими речовинами (газами, парою, пилом, димом, мікроорганізмами).
7	1. Експлуатація систем виробничого освітлення. 2. Джерела штучного освітлення, лампи і світильники.
8	1. Типові заходи та засоби колективного та індивідуального захисту від вібрацій.
9	1. Методи та засоби колективного та індивідуального захисту від шуму. 2. Джерела та параметри інфразвукових та ультразвукових коливань.
10	1. Вимірювання іонізуючого випромінювання. 2. Типові методи та засоби захисту від іонізуючого випромінювання.
11	1. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом.
12	1. Електрозахист, засоби і заходи. 2. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

№№ теми	Найменування теми та її зміст
1	2
13	1. Безпека під час експлуатації систем під тиском і криогенної техніки.
14	1. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту.

9. Індивідуальні завдання

Завдання для індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти передбачає підготовку здобувачами вищої освіти реферату на одну із запропонованих тем, а здобувачам вищої освіти заочної форми навчання контрольної роботи. Контрольна робота (реферат) складається із п'яти питань із запропонованого переліку. Здобувач вищої освіти повинен підготувати письмову роботу, в якій розкриваються питання на основі вивчення літературних джерел з даної тематики.

Робота складається з титульної сторінки, змісту, тексту з розмежуванням питань та виділенням жирним шрифтом назви питання та переліком використаних джерел. Обсяг роботи повинен складати 10-25 сторінок *рукописного* тексту.

Список використаних літературних джерел розміщується за алфавітом із зазначенням прізвища та ініціалів авторів, повної назви роботи, місця видання, назви видавництва, загальної кількості сторінок. При використанні Інтернет-ресурсів повинно бути посилання на використаний сайт.

Починаючи роботу, здобувач вищої освіти повинен ознайомитися з літературою, що стосується теми, ретельно вивчити висвітлення тих чи інших питань у підручниках, навчальних посібниках, словниках. Рекомендується користуватися предметними каталогами бібліотек, бібліографічними довідниками.

Написання роботи вимагає дотримання наступних вимог:

- змістовність і конкретність викладання;
- достатня повнота викладення питання;
- завершеність викладення кожної думки, усунення повторів;
- грамотність та правильність оформлення роботи.

Робота має бути написана чітким розбірливим почерком, чорнилом одного кольору без скорочення термінів (окрім загальноновизнаних).

Усі сторінки роботи мають бути пронумеровані, починаючи зі змісту. Титульний аркуш вважається першою сторінкою і номер на ньому не ставиться. На останній сторінці роботи здобувач вищої освіти зазначає дату закінчення роботи і ставить свій підпис.

Робота, яка не відповідає вимогам за змістом та оформленням вважається не зарахованою.

Індивідуальні завдання (денна і заочна форма)

Теми рефератів і контрольних робіт

1. Історія розвитку та сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном.
2. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці.
3. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.

4. Закон України «Про охорону праці». Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці.
5. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів.
6. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.
7. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.
8. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки.
9. Структура НПАОП.
10. Реєстр НПАОП.
11. Стандарти в галузі охорони праці.
12. Фінансування охорони праці. Основні принципи і джерела.
13. Система державного управління охороною праці в Україні.
14. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці.
15. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення.
16. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права.
17. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.
18. Комісія з питань охорони праці підприємства. Основні завдання та права комісії.
19. Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка.
20. Принципи організації та види навчання з питань охорони праці.
21. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи.
22. Спеціальне навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки.
23. Навчання з питань охорони праці посадових осіб.
24. Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів. Порядок проведення інструктажів для працівників.
25. Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру.
26. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві.
27. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань.
28. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням.
29. Основи фізіології праці. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини.
30. Втома. Гігієна праці, її значення.
31. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці.
32. Загальні підходи до оцінки умов праці та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці.
33. Робоча зона та повітря робочої зони.
34. Мікроклімат робочої зони. Нормування та контроль параметрів мікроклімату.

35. Заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату.
36. Склад повітря робочої зони: джерела забруднення повітряного середовища шкідливими речовинами (газами, парою, пилом, димом, мікроорганізмами). Гранично допустимі концентрації (ГДК) шкідливих речовин.
37. Вентиляція. Види вентиляції. Організація повітрообміну в приміщеннях, повітряний баланс, кратність повітрообміну.
38. Природна вентиляція.
39. Системи штучної (механічної) вентиляції, їх вибір, конструктивне оформлення.
40. Основні світлотехнічні визначення. Природне, штучне, суміщене освітлення. Класифікація виробничого освітлення.
41. Основні вимоги до виробничого освітлення. Нормування освітлення, розряди зорової роботи. Експлуатація систем виробничого освітлення. Джерела штучного освітлення, лампи і світильники.
42. Джерела, класифікація і характеристики вібрації.
43. Гігієнічне нормування вібрацій.
44. Методи контролю параметрів вібрацій.
45. Типові заходи та засоби колективного та індивідуального захисту від вібрацій.
46. Параметри звукового поля: звуковий тиск, інтенсивність, частота, коливальна швидкість.
47. Звукова потужність джерела звуку.
48. Класифікація шумів за походженням, за характером, спектром та часовими характеристиками.
49. Нормування шумів.
50. Контроль параметрів шуму, вимірювальні прилади.
51. Методи та засоби колективного та індивідуального захисту від шуму.
52. Інфразвук та ультразвук. Джерела та параметри інфразвукових та ультразвукових коливань.
53. Нормування та контроль рівнів, основні методи та засоби захисту від ультразвуку та інфразвуку.
54. Джерела, особливості і класифікація електромагнітних випромінювань та електричних і магнітних полів.
55. Характеристики полів і випромінювань.
56. Нормування електромагнітних випромінювань.
57. Прилади та методи контролю.
58. Захист від електромагнітних випромінювань і полів.
59. Класифікація та джерела випромінювань оптичного діапазону.
60. Особливості інфрачервоного (ІЧ), ультрафіолетового (УФ) та лазерного випромінювання, їх нормування, прилади та методи контролю.
61. Засоби та заходи захисту від ІЧ та УФ випромінювань.
62. Специфіка захисту від лазерного випромінювання.
63. Виробничі джерела, іонізуючого випромінювання, класифікація і особливості їх використання.
64. Типові методи та засоби захисту персоналу від іонізуючого випромінювання у виробничих умовах.

65. Класи шкідливості підприємств за санітарними нормами.
66. Санітарно-захисні зони підприємств.
67. Безпека під час експлуатації систем під тиском і криогенної техніки.
68. Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми.
69. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом.
70. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом.
71. Умови ураження людини електричним струмом.
72. Ураження електричним струмом при дотику або наближенні до струмоведучих частин і при дотику до неструмоведучих металевих елементів електроустановок, які опинились під напругою.
73. Напруга кроку та дотику.
74. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисті засоби і заходи.
75. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

10. Методи навчання

Лекції із застосуванням перевірок та проведенням короткотермінових контрольних робіт; поточне тестування; написання рефератів. Інноваційні методи з використанням мультимедійних презентацій.

11. Критерії та засоби оцінювання

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: екзамен.

Контроль знань і умінь здобувачів вищої освіти (поточний і підсумковий) з дисципліни «Основи охорони праці» здійснюється згідно з кредитною трансферно-накопичувальною системою організації навчального процесу. Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між

видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і здобувачів вищої освіти на першому занятті:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач вищої освіти, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач вищої освіти, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач вищої освіти, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач вищої освіти, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач вищої освіти, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачеві вищої освіти, який:

виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінку «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачеві вищої освіти, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни. Є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєності теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 60 балів, і рейтингу з атестації (екззамен) – 40 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни «Основи охорони праці»

Поточне тестування та самостійна робота																	
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2								Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	ЗК1	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	ЗК2	40	100
4	5	4	5	4	5	3	30	4	5	4	5	4	5	3	30		

Примітка: T1, T2,...,T14 – тема програми, ЗК1, ЗК2- підсумковий змістовий контроль

12. Рекомендована література

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

Основна література

1. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання / К.Н. Ткачук, та ін. Київ: Основа, 2006. 448 с.
2. Основи охорони праці. Підручник / Запорожець О.І. та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 264 с.
3. Основи охорони праці / В.В. Березуцький, та ін.; за ред. В.В. Березуцького. Харків :Факт, 2005. 480 с.
4. Русаловський А.В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. 4-те вид., допов. і перероб. Київ: Університет «Україна», 2009. 295 с.

5. Охорона праці: навч. посіб. / Яремко З.М. та ін., за ред. З.М. Яремка. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 374 с.
6. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. Підручник. Львів: УАД, 2006. 336 с.

Додаткова література

7. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. І.П. Пістуна. Львів: «Тріада плюс», 2010. 648 с.
8. Серіков Я.О. Основи охорони праці: Навч. посіб. Харків, ХНАМГ, 2007. 227 с.
9. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. Київ: Каравела, 2004. 408 с.
10. Лабораторний практикум з курсу «Основи охорони праці» / В.В. Березуцький та ін.; за ред. В.В. Березуцького. Харків: Факт, 2005. 348 с.

13. Інформаційні ресурси

11. Закон України «Про охорону праці»: редакція від 19.08.2022, підстава - 2468-IX, 2434-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>.
12. Кодекс законів про працю України: редакція від 19.08.2022, підстава - 2434-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
13. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»: редакція від 19.08.2022, підстава - 2494-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
14. Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні редакція від 08.04.2022, підстава - z0358-22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15#Text>
15. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку». редакція від 01.01.2022, підстава - 1928-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39/95-%D0%B2%D1%80#Text>
16. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»: редакція від 14.01.2021, підстава - 1113-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
17. Про затвердження положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці: редакція від 28.04.2017, підстава - z0458-17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0778-04#Text>
18. Про затвердження Типового положення про комісію з питань охорони праці підприємства: редакція від 18.11.2007, підстава - z1252-07. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0311-07#Text>
19. Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0316-07#Text>
20. Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці: редакція від 14.04.2017, підстава - z0234-17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#Text>.

21. Положення про розробку інструкцій з охорони праці. Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0226-98#Text>
22. Типове положення про службу охорони праці: Редакція від 14.04.2017, підстава - z0236-17: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1526-04#Text>
23. Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві: редакція від 27.12.2016, підстава - z1517-16. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0020-94#Text>
24. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0002641-08#Text>
25. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001641-08#Text>
26. Державна служба України з питань праці: веб-сайт. URL: <https://dsp.gov.ua/> (дата звернення 28.09.2022).
27. Державна служба України з надзвичайних ситуацій України веб-сайт. URL: <https://dsns.gov.ua/> (дата звернення 28.09.2022).
28. Фонд соціального страхування України: веб-сайт. URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/index> (дата звернення 28.09.2022).